

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2019-2024 роки**

«ЗАТВЕРЖДУЮ»

Директор Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України, акад. НАНУ
Буркинський Б.В.

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
на 2019-2024 роки**

Схвалено Вченою
Радою Інституту
(протокол № 2 від 14.02.2019 р.)

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
1. Загальна характеристика ІПРЕЕД НАН України	4
2. Місія та цінності ІПРЕЕД НАН України	10
3. Завдання та заходи за основними складовими стратегії розвитку ІПРЕЕД НАН України	11
3.1. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень	11
3.2. Ефективність наукових досліджень	14
3.3. Міжнародне наукове співробітництво	16
3.4. Кадровий потенціал та структура Інституту	17
3.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи	19
3.6. Взаємодія з закладами вищої освіти та установами МОН України	20
3.7. Видавнича діяльність Інституту	21
3.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту	22

ВСТУП

Стратегія розвитку Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (далі – ІПРЕЕД НАН України або Іститут) – це довгострокове визначення конкретних цілей щодо зростання ролі Інституту як провідного наукового центру розвитку економічної науки на національному та міжнародному рівнях, збільшення його внеску у забезпечення ефективного еколого-орієнтованого, соціально-економічного розвитку держави та її регіонів.

Вона спирається на наступні основні позиції:

1. Представлена Стратегія - це певний набір стратегічно значущих напрямків діяльності Інституту.
2. Сформовані цілі розвитку Інституту направлені на підтримку його у довгостроковому конкурентоспроможному стані.
3. Усі складові стратегічного плану Інституту є збалансованими, взаємодоповнюючими та забезпечуючими отримання синергійного ефекту для найкращого використання усього стратегічного потенціалу — ресурсів, процесів, навичок, вмінь та організаційних можливостей науковців Інституту.
4. Показники діяльності покладені в основу роботи відповідних відділів Інституту.
5. Стратегія Інституту постійно уточнюється та корегується.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України є державною бюджетною неприбутковою науковою установою з правами юридичної особи. Він є провідною науковою установою в системі НАН України з питань поглиблення ринкових реформ національної та регіональної економіки, формування та розвитку продуктивних сил, транспортно-транзитного потенціалу України, розвитку морегосподарського комплексу, стратегії переходу до збалансованого соціально-економічного та економіко-екологічного розвитку південних регіонів України. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного, координаційного центру та осередку підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Основними статутними завданнями Інституту є:

- Проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень з соціально-економічних, гуманітарних та екологічних проблем регіонального розвитку, розвитку суб'єктів господарювання на ринках товарів та послуг, формування та реалізації регіональної політики, одержання нових наукових знань та їх використання для практичних цілей.
- Проведення науково-технічних розробок, що базуються на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи

практичного досвіду, з метою доведення таких знань до стадії практичного використання.

- Надання науково-технічних та консультативних послуг.
- Проведення наукової і науково-технічної експертизи стратегічних документів, наукових та господарських проектів тощо.
- Підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру та докторантуру, роботу спеціалізованих вчених рад Д 41.177.01 та Д 41.177.02.
- Забезпечення високої якості наукових досліджень і науково-технічних розробок, систематичне накопичення і узагальнення наукових результатів, створення умов для реалізації творчих можливостей наукового колективу та соціальний захист його працівників.
- Створення, розвиток та збереження наукової інфраструктури.
- Інформування широкої громадськості про результати своєї діяльності.

Стратегічні напрями діяльності Інституту затверджені Розпорядженням Президії НАН України №853 від 12.12.2016 р.:

- інституційні чинники розвитку ринкового середовища;
- розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації;
- інституційні механізми екологізації економіки;
- соціально-економічний розвиток південних регіонів України.

Зважаючи на сучасні тренди суспільного розвитку, пов'язані із процесами інтегрування України у європейський простір та динамічним реформуванням різних сфер інституційних і соціально-економічних відносин в державі, **основними напрямками наукових досліджень Інституту у середньостроковій та стратегічній перспективі визначено:**

1. Інституційні чинники розвитку ринкового середовища: закономірності розвитку підприємницького сектору України; потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України; реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва; закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні; систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів; інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні; відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні.

2. Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації: методологія формування морської транспортної політики та транспортної забезпеченості економіки України; методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної

складової європейської та світової транспортних систем; методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів; наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів; наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

3. Інституційні та економічні механізми екологізації економіки: закономірності інституційного базису та формування відносин власності на природні ресурси; організаційно-економічні механізми та імперативи розбудови системи адміністративного управління рекреаційно-туристичною сферою на основі розвитку форм і прав власності на природні ресурси; методологічні підходи до формування нової парадигми інклюзивного природокористування та економіки вражень; економічний механізм та інституційне забезпечення природокористування у розвитку економіки вражень; розвиток державно-приватного партнерства в сфері природокористування, в тому числі для об'єктів природно-заповідного фонду; економічні та організаційні механізми розвитку дозвільної системи в сфері природокористування; інституційні механізми та інструменти (екоаудит, екоекспертиза, екомоніторинг, стратегічна екологічна оцінка тощо) вдосконалення системи управління природокористуванням; соціально відповідальний екологічний маркетинг; механізми та інструменти екологоорієнтованої діяльності в агропродовольчій сфері; національний рибогосподарський комплекс в умовах інтеграції на європейський ринок (екологічно відповідальний рибний промисел та розвиток аквакультури в штучних водоймах України та механізми відновлення біоресурсів); теоретико-методологічні основи розвитку морегосподарської діяльності та системна методологія моделювання і розвитку морегосподарських систем; теоретичні та методологічні засади управління ризиками розвитку економіко-екологічних систем приморського типу; управління морським природно-рекреаційним комплексом та підвищення його конкурентоспроможності; теорія та методологія використання альтернативної енергетики у процесах екологізації паливно-енергетичного комплексу; інституційне середовище екологізації інноваційно-інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях.

4. Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я): методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів; концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я; актуалізація та інституціоналізація

стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації; розробка пропозицій та методичного забезпечення для представників територіальних громад по управлінню соціально-економічним розвитком на основі ефективного використання ресурсів та можливостей процесу адміністративно-територіального реформування; стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя; узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України; актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я); концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС; вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

На даний час в Інституті склався висококваліфікований колектив вчених та спеціалістів, здатних успішно вирішувати поставлені перед ним наукові завдання. В Інституті створені відомі в державі наукові школи: теорія та практика сталого розвитку морегосподарського сектору національної економіки України; економіка природокористування; модернізація ринкових структур та розвиток підприємництва; регіональна економіка.

Організаційну структуру Інституту складають 6 наукових відділів з відповідними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень:

- **відділ ринкових механізмів та структур:** теоретичні проблеми та розробка науково-практичних рекомендацій щодо розвитку ринкових відносин і формування механізмів регулювання економічних систем;
- **відділ розвитку підприємництва:** теорія та методологія розвитку підприємництва, зокрема, технологічного; підвищення його ефективності в умовах модернізації економіки та впливу на сталий соціально-економічний розвиток держави та її регіонів;
- **відділ ринку транспортних послуг:** наукове забезпечення ефективного функціонування ринку транспортних послуг та використання транзитного потенціалу країни;
- **відділ міжрегіонального економічного розвитку Українського Причорномор'я:** теоретичні та прикладні аспекти підвищення соціально-економічної результативності інвестиційно-інноваційної діяльності в регіонах Українського Причорномор'я та механізмів міжрегіональних і транскордонних взаємозв'язків;
- **відділ економічного регулювання природокористування:** теоретичні та прикладні засади економіки природокористування щодо сталого розвитку територіальних економіко-екологічних систем;

- **відділ економіко-екологічних проблем приморських регіонів:**- методологія інституційних засад екологізації секторів національної економіки та господарське освоєння природно-ресурсного потенціалу Українського Причорномор'я.

Організаційна структура та науковий потенціал кожного наукового підрозділу дозволяє проводити фундаментальні та прикладні дослідження за основними напрямками наукової діяльності Інституту, ефективно реалізовувати стратегічні плани та оперативні завдання, а також відповідає нормативам кількісного та якісного складу для підрозділів НАН України.

Наукові здобутки молодих вчених Інституту визначні почесними званнями та преміями для молодих вчених Верховної ради України, стипендіями: Президента України, Національної академії наук України.

Інститут здійснює підготовку та атестацію кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру (аспірантуру) та спеціалізовані вчені ради за спеціальностями: 08.00.03 – економіка та управління національним господарством; 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка; 08.00.06 – економіка природокористування та охорони навколишнього середовища.

Інститут координує свою діяльність з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, Південним науковим центром НАН України та МОН України, іншими академічними установами, державними структурами національного рівні, багатьма міністерствами та відомствами України, Національним інститутом стратегічних досліджень при Президентіві України.

У своїй діяльності Інститут підтримує зв'язки та розвиває співпрацю з центральними та регіональними органами влади у формі підготовки і подання для практичного використання наукових записок, пропозицій та рекомендацій. Провідні науковці Інституту входять до складу ряду профільних комісій, координаційних та дорадчих рад при центральних та регіональних органах влади та беруть активну участь у роботі координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при міських органах влади.

В ході виконання науково-дослідних робіт та практичного впровадження їх результатів налагоджена співпраця з регіональними органами влади Південного регіону України та органами місцевої влади Одеської, Миколаївської та Херсонської областей.

Інститут розвиває науковий діалог з зарубіжними партнерами шляхом участі в міжнародних програмах та проектах, зокрема Стратегії ЄС для Дунайського регіону, Спільної операційної програми «Басейн Чорного моря 2014-2020», програмі ЄС «Горизонт 2020», Сьомої рамкової програми ЄС, Територіальне співробітництво країн Східного партнерства Молдова-Україна (ЕaPTC). Нашими партнерами у реалізації проектів є представники наукових та громадських організацій таких країн як Австрія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Румунія, Туреччина та ін.

Важливими формами міжнародної співпраці Інституту є: організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів, робота в редакційних колегіях іноземних журналів, публікація статей у виданнях установ-партнерів, здійснення наукових досліджень визначеної тематики, підготовка спільних проектів, монографій тощо. Розширюється обмін досвідом ведення наукових досліджень та лекційної роботи між науковцями Інституту та іноземними колегами. Окремим напрямом міжнародної діяльності є стажування співробітників Інституту в країнах ЄС, зокрема в: Італії, Болгарії, Польщі, Англії.

При Інституті створено Національний Контактний пункт Рамкової програми ЄС «Горизонт 2020» за тематичним напрямом «Малі та середні підприємства» (Наказ МОН України від 02.09.2016р. №1068).

Фахівці Інституту як експерти ПРООН (UNDP) були залучені до процесу розробки Цілей сталого розвитку на 2016-2030рр.(пункти 13 «Боротьба зі змінами клімату та її наслідками» та 14 «Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку»), а також розроблення Стратегії сталого розвитку України та Плану дій щодо її реалізації.

Інститут займає активну позицію в координаційній та науково-організаційній роботі з вищими навчальними закладами, зокрема з Одеським національним економічним університетом, Одеською національною академією харчових технологій, Одеським національним політехнічним університетом, Одеським державним екологічним університетом, Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова.

Активну роботу проводить Рада молодих вчених Інституту. Співробітники Інституту входять до складу Президії Ради молодих учених при МОН та до складу Президії Одеської обласної Ради молодих вчених, Ради молодих вчених Держінформнауки України, приймають участь та організують Міжнародні науково-практичні конференції та інші інформаційні заходи.

Інститут є засновником наукових видань:

- періодичний збірник наукових праць «Економічні інновації», що входить до переліку фахових видань МОН України (свідоцтво: серія КВ №15485-4057ПР від 13.07.2009р.). На сьогодні збірник наукових праць «Економічні інновації» має бібліометричний профіль в системі Google Scholar з показником h-індексу 10 пунктів. Індукується в міжнародних базах даних Index Copernicus International, Bielefeld Academic Search Engine, Directory of Research Journals Indexing та ін.

- електронний науково-практичний журнал з економічних наук «Економіка. Екологія. Соціум», що входить до переліку фахових видань МОН України (Наказ МОН України від 07.11.2018 № 1218). На сьогодні журнал «Економіка. Екологія. Соціум» має бібліометричний профіль в системі Google Scholar з показником h-індексу 4 пункти. Індукується в міжнародних базах даних Index Copernicus International, Polska Bibliografia

Naukowa, Bielefeld Academic Search Engine, Directory of Research Journals Indexing та ін.

- щоквартальний науковий журнал «Економіка харчової промисловості», що входить до переліку фахових видань МОН України (згідно наказу МОН України від 07.05.2019 № 612). На сьогодні щоквартальний науковий журнал «Економіка харчової промисловості» має бібліометричний профіль в системі Google Scholar з показником h-індексу 10 пунктів. Індeksuється в міжнародних базах даних Index Copernicus International, Ulrich's Periodicals Directory, CrossRef, AGRIS, Scilit, Bielefeld Academic Search Engine, Directory of Research Journals Indexing та ін.

2. МІСІЯ ТА ЦІННОСТІ ПЕРЕД НАН УКРАЇНИ

МІСІЯ ІНСТИТУТУ - проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у виробничій, соціально-економічній та економіко-екологічній сфері регіонального розвитку та системі управління ним, доведення наукових і науково-технічних завдань до стадії практичного використання, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку країни.

Реалізація місії можлива на основі таких **цінностей**:

- **ПРОФЕСІЙНІСТЬ**. Ми прагнемо підвищувати свою кваліфікацію, визначати пріоритети та цілі в роботі так, щоб досягати максимального за якістю наукового результату.

- **ЕТИЧНІСТЬ**. Ми прагнемо до підтримання високих стандартів етичної поведінки у всіх наших взаєминах з усіма нашими партнерами. Чесність і відповідальність за свої дії і слова є основою наших відносин з іншими людьми. При цьому ми керуємося принципом: «Стався до інших так, як ти бажаєш, щоб ставилися до тебе».

- **ДОСКОНАЛІСТЬ**. Ми прагнемо до досконалості і найвищій якості у всіх сферах нашої діяльності, підтримуємо можливості для постійного розвитку.

- **ІННОВАЦІЙНІСТЬ**. Ми вітаємо виклики змін і нововведень, цінуємо творчі і підприємницькі ініціативи. Інноваційність виступає рушійною силою нашого розвитку. Основою нашої інноваційної культури є обмін інформацією та ідеями у відкритій, послідовній та ефективній манері.

3. ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЗА ОСНОВНИМИ СКЛАДОВИМИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІПРЕЕД НАН УКРАЇНИ

3.1. Перспективні напрями та тематика наукових досліджень

Завдання:

- I. За напрямком: Інституційні чинники розвитку ринкового середовища:
- закономірності розвитку підприємницького сектору України;
 - потенціал підприємництва та структурні пріоритети розвитку підприємницького сектору України;
 - реалізація в Україні цілей Порядку денного зі сталого розвитку на період до 2030 року в сфері розвитку виробничого підприємництва;
 - закономірності розвитку системи технологічного підприємництва в Україні;
 - систематизація зарубіжного досвіду стимулювання розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів;
 - методичні засади та організаційно-економічне забезпечення ефективного використання потенціалу підприємництва для розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів.
- Інтеграційні механізми розвитку товарних ринків в Україні:
- формування ефективних механізмів ринкової інтеграції;
 - інституційне забезпечення реалізації механізмів економічної інтеграції товарних ринків;
 - роль держави в активізації механізмів ринкової інтеграції.
- Відтворювальний розвиток стратегічних інтегрованих товарних ринків в Україні:
- збалансований розвиток агропродовольчих ринків та реалізація їх експортного потенціалу;
 - розвиток і трансформація інтегрованого енергетичного ринку України;
 - національна політика відтворювального розвитку інтегрованих товарних ринків в умовах глобалізації.
- II. За напрямом: Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації:
- методологія формування морської транспортної політики та транспортної забезпеченості економіки України;
 - методологія формування ефективного транспортного комплексу України як органічної складової європейської та світової транспортних систем;
 - методологія формування та забезпеченості конкурентоспроможності на світових ринках транспортно-технологічних систем перевалки та перевезення вантажів;
 - наукове супроводження розробки умов та правил зі спрощення організаційних та формальних процедур на шляху вільного просування товарів;

- наукове обґрунтування шляхів вирішення проблемних питань функціонування та розвитку транспортної системи України в умовах міжнародної інтеграції.

III. За напрямом: Інституційні та економічні механізми екологізації економіки:

Формування відносин власності на природні ресурси:

- інституційні перетворення економічних відносин власності на природні рекреаційно-туристичні ресурси;

- організаційно-економічні механізми функціонування рекреаційно-туристичного природокористування приморських регіонів України на основі розвитку форм і прав власності;

- імперативи розбудови системи адміністративного управління рекреаційно-туристичною сферою на основі розвитку форм і прав власності;

- концептуальні варіанти законодавчих ініціатив з удосконалення форм та прав власності у рекреаційно-туристичному природокористуванні.

Інклюзивний розвиток природокористування та економіки вражень:

- методологія формування економіки вражень на основі розбудови економіко-екологічних відносин у природокористуванні;

- природні ресурси і умови як потенціал інклюзивного розвитку економіки вражень;

- концептуальні підходи до формування нової парадигми інклюзивного природокористування та економіки вражень;

- ендогенні та екзогенні чинники інклюзивного розвитку економіки вражень та природокористування;

- економічний механізм та інституційне забезпечення природокористування у розвитку економіки вражень;

- розвиток державно-приватного партнерства в сфері природокористування, в тому числі для об'єктів природно-заповідного фонду;

- економічні та організаційні механізми розвитку дозвільної системи в сфері природокористування;

- інституційні механізми та інструменти (екоаудит, екоекспертиза, екомоніторинг, стратегічна екологічна оцінка тощо) вдосконалення системи управління природокористуванням;

- соціально відповідальний екологічний маркетинг.

Екологізація секторів економіки:

- системне управління природокористування в агропродовольчому секторі;

- механізми та інструменти екологоорієнтованої діяльності в агропродовольчій сфері;

- національний рибогосподарський комплекс в умовах інтеграції на європейський ринок (екологічно відповідальний рибний промисел та розвиток аквакультури в штучних водоймах України та механізми відновлення біоресурсів);

- теоретико-методологічні основи розвитку морегосподарської діяльності та системна методологія моделювання і розвитку морегосподарських систем;
- теоретичні та методологічні засади управління ризиками розвитку економіко-екологічних систем приморського типу;
- національні та регіональні інтереси України в басейні Чорного і Азовського морів;
- екологізація господарської діяльності об'єктів портово-промислового комплексу регіону;
- теорія та методологія використання альтернативної енергетики у процесах екологізації паливно-енергетичного комплексу;
- інституційне середовище екологізації інноваційно-інвестиційної діяльності на державному та регіональному рівнях.

IV. За напрямом: Інституціональне забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій (на прикладі регіонів Українського Причорномор'я):

- методологічні основи та пропозиції щодо формування сприятливого інституціонального забезпечення активізації соціально-економічного розвитку територій в контексті реформ та інтеграційних процесів;
- концептуальні та методичні підходи до оцінки впливу формальної та неформальної інституціональних складових на забезпечення конкурентоспроможності економіки регіонів (територій) України на прикладі Українського Причорномор'я;
- актуалізація та інституціоналізація стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку територій Українського Причорномор'я як основа реалізації національних інтересів в процесі багаторівневої інтеграції та децентралізації;
- стратегування розвитку територій громад, регіонів на засадах сталого розвитку і забезпечення якості життя;
- узагальнення досвіду країн ЄС щодо інституціонального забезпечення регіональної політики та його адаптація до умов України;
- актуалізація механізмів та інструментів активізації інвестиційних процесів та інноваційного розвитку в регіонах (на прикладі Українського Причорномор'я);
- концептуально-методичні підходи до формування рамкових умов провадження інноваційної діяльності регіонів з врахуванням ендогенних, екзогенних факторів та перспектив формування єдиного інноваційного простору з країнами ЄС;
- вплив людського та соціального капіталу на соціально-економічний розвиток регіонів.

Заходи:

1. Активізувати участь науковців у підготовці стратегічних і програмних документів, аналітичних доповідей на національному рівні.
2. Активізувати проведення госпрозрахункової діяльності з вітчизняними установами та підприємствами, зокрема з міжнародними.

3. Продовжити надання науково-дослідних, експертно-аналітичних, консалтингових або інших послуг.
4. Продовжити досвід впровадження наукових розробок та пропозицій щодо розвитку інституціонального забезпечення на вищому державному рівні з урахуванням директив та угод ЄС.
5. Запровадити щорічні моніторинги стану та перспектив розвитку сфер наукової та економічної діяльності за регіональними ознаками відповідно до наукового спрямування підрозділів інституту з метою розробки пропозицій та рекомендацій відповідно до виявлення тенденцій розвитку.

3.2. Ефективність наукових досліджень

Завдання:

- Вдосконалення системи оцінки та моніторингу ефективності наукових досліджень.
- Системна робота з підтримки наукового рівня публікацій співробітників.
- Розширення обсягів впровадження результатів досліджень у практику управління та господарювання, особливо на державному рівні.
- Впровадження нових форм та методів організації досліджень.
- Налагодження взаємозв'язків з споживачами наукової продукції та громадськістю.
- Розширення форм просування наукових досліджень та інновацій (робота в науково-технічних, координаційних, експертних та консультативних радах).

Заходи:

- 1) Проводити оперативний перегляд Вченою радою та актуалізацію тематичних планів науково-дослідних робіт Інституту з урахуванням тенденцій розвитку світової та вітчизняної науки, пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень Інституту, максимального наближення робіт до сучасних трендів суспільного розвитку, соціально-еколого-економічних реалій та потреб практики.
- 2) Здійснювати оцінку й моніторинг виконання наукових досліджень у напрямі відходу від формалізму при дотриманні встановлених процедур, запровадження проміжного звітування про результати виконання науково-дослідних тем й календарних планів робіт, залучення до зовнішнього рецензування заключних звітів за результатами виконаних робіт провідних науковців та фахівців-практиків за профілем досліджень (у тому числі на засадах анонімності). Заслуховувати проміжні звіти керівників тем про хід виконання науково-дослідних робіт на засіданнях Вченої ради Інституту після виконання кожного етапу робіт (не рідше ніж 1 раз на рік).
- 3) Вдосконалювати діючу методику оцінювання результатів роботи наукових працівників та наукових підрозділів Інституту із врахуванням положень Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України та попереднього досвіду оцінювання. Результати щорічного оцінювання результатів роботи наукових працівників враховувати при

вирішенні питань: щодо призначення на вищу посаду; при преміюванні, встановленні надбавки до заробітної плати працівників; при проведенні атестації та конкурсів на заміщення вакантних посад; при розгляді кандидатур на здобуття стипендій, грантів тощо. Результати щорічного оцінювання роботи наукових підрозділів враховувати при визначенні структури Інституту на наступний період.

4) Розширити практику створення цільових робочих груп з працівників різних наукових підрозділів для якісного виконання науково-дослідних робіт та робіт за проектами міжнародних грантів.

5) Забезпечити зростання мотивації працівників Інституту до опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових наукових періодичних виданнях через:

- підвищення питомої ваги публікацій у найбільш рейтингових виданнях та h-індексу працівника у методиці оцінювання результатів роботи;
- запровадження механізму відшкодування (повного чи часткового) витрат працівників за публікації у найбільш рейтингових виданнях;
- запровадження для аспірантів загальноінститутської номінації «Краща наукова публікація року».

6) Активізувати роботу із впровадження результатів наукових досліджень, розширювати практику підготовки та подання на розгляд державних органів влади: проектів законодавчо-нормативних актів; концептуальних та прогнозних документів державного та регіонального значення; наукових оцінок стану та перспектив розвитку економічних систем та секторів економіки; наукових доповідей; аналітичних та експертних матеріалів; методичних рекомендацій.

7) Запровадити систему стимулювання роботи науковців Інституту з впровадження результатів досліджень через:

- підвищення ваги показників з впровадження результатів досліджень у методиці оцінювання результатів роботи працівників та диференціацію оцінки у залежності від рівнів впровадження;
- матеріальне заохочення працівників за впровадження результатів досліджень, започаткування номінації «Впровадження року», розроблення та введення в дію відповідного положення.

8) Забезпечити безперервність етапів (видів) наукового процесу. Збільшити кількість робіт прикладного характеру та науково-дослідних проектів, відкритих за результатами завершених робіт відомчої тематики.

9) Встановити для керівників наукових підрозділів необхідність щорічного звітування про кількість поданих запитів на проведення науково-дослідних робіт та участі у міжнародних грантах.

10) Забезпечити дотримання принципів наукової доброчесності шляхом здійснення перевірки на наявність плагіату основних результатів науково-дослідних тем, зокрема заключних звітів, монографій, наукових доповідей тощо.

11) Продовжити практику широкої апробації наукових досліджень підрозділів у міжнародних конференціях, зокрема, закордонних.

3.3. Міжнародне наукове співробітництво

Завдання:

- Розширити та активізувати міжнародне наукове співробітництво Інституту, забезпечити повноцінне входження вчених Інституту у світовий та європейський науковий простір.
- Активізувати участь науковців Інституту у міжнародних наукових програмах та грантових проектах.
- Продовжити проведення експертизи документів національного та міжнародного рівнів – експертно-аналітичної діяльності для вищих органів державної влади, у тому числі на замовлення міжнародних установ і організацій (ПРООН, UNEP тощо).
- Активізувати міжнародну / транскордонну співпрацю НАН України у Стратегії ЄС в Дунайському регіоні шляхом залучення зарубіжних наукових і урядових інституцій, бізнес-структур, неурядових громадських організацій до різних форм партнерства в контексті просування та впровадження результатів академічних досліджень.
- Поглибити співробітництво з іноземними партнерами щодо підготовки та подання наукових проектів в межах програм ЄС з наукових досліджень з тематики відділів.

Заходи:

- 1) Розширити мережу наукових зв'язків Інституту з науковими установами сусідніх країн ЄС, країн Балтії, Північної та Західної Європи, з метою спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС, Вишеградської групи, програм добросусідства, а також програми «ГОРИЗОНТ 2020», «ERASMUS+».
- 2) Однією з ключових позицій стратегії розвитку міжнародного співробітництва має стати націленість на членство у Асоціації регіональних досліджень (RSA) - незалежній, мультидисциплінарній організації, що займається проблематикою розвитку та планування міст і регіонів із погляду економіки, природи та суспільства.
- 3) Розвивати наукове співробітництво із академічними установами країн СНД (зокрема Молдови, Білорусі, Литви), в т.ч. у рамках діяльності Міжнародної асоціації академії наук .
- 4) Продовжити наукове співробітництво з міжнародними установами країн: Австрії, Болгарії, Греції, Грузії, Молдови, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, Туреччини, зокрема в частині спільних наукових розробок, видавничої діяльності, стажування тощо.
- 5) Активізувати роботу щодо просування електронного журналу «Економіка. Екологія. Соціум».
- 6) Продовжити роботу щодо викладання курсів лекцій у вищих навчальних закладах та стажування наукових співробітників в зарубіжних країнах.

7) Використовувати усі можливості щодо ведення експертної діяльності в міжнародних організаціях, зокрема ПРО ООН, за програмою «ERASMUS+», тощо.

8) Створити інформаційне забезпечення розвитку міжнародного співробітництва та сформувати базу даних щодо міжнародних програм наукового співробітництва.

9) Активізувати участь молодих вчених у міжнародних програмах академічної мобільності.

10) Забезпечити фінансову підтримку участі науковців у міжнародних конференціях, відрядження працівників Інституту в закордонні наукові установи-партнери та прийом іноземних вчених з цих країн в рамках безвалютного еквівалентного обміну за рахунок відповідних бюджетних коштів, позабюджетних та спонсорських коштів, грантів.

11) Розвивати зв'язки з науковою діаспорою, в тому числі шляхом започаткування та підтримки спеціальних проектів.

12) З метою спільної підготовки та реалізації проектів в рамках наукових програм ЄС, програм добросусідства, а також програм «ГОРИЗОНТ 2020» та «Ерасмус+» продовжити роботу по розширенню мережі міжнародних зв'язків ІПРЕЕД НАН України з науковими установами країн ЄС, зокрема країн Дунайського регіону та Центральної Європи.

3.4. Кадровий потенціал та структура Інституту

Завдання:

- Збереження та ефективне відтворення кадрового потенціалу Інституту, подолання дії негативних тенденцій відтоку кадрів, створення належних умов для ефективної наукової праці.

- Підвищення професійного рівня наукових кадрів.

- Залучення до наукової роботи здібної молоді, активізація роботи установи з підготовки наукових кадрів в аспірантурі та докторантурі, розроблення та запровадження нових ефективних форм такої діяльності.

- Оптимізація структури Інституту відповідно до результатів діяльності наукових підрозділів і працівників та наявних фінансових ресурсів для забезпечення наукової діяльності.

- Максимальне сприяння підвищенню професійного рівня науковців та міжнародному науковому обміну з метою імплементації в міжнародний дослідницький простір.

Заходи:

1) Здійснювати кадрову політику, спрямовану на розвиток наукових шкіл, професійне і посадове зростання, забезпечення належних умов та оплати праці науковців Інституту.

2) Проводити подальшу роботу із залучення до наукової роботи підготовлених науковців із числа здібних здобувачів, аспірантів, кращих випускників науково-навчальних комплексів Інституту та закладів вищої освіти.

3) Забезпечити функціонування при Інституті спеціалізованих вчених рад за основними науковими профілями установи;

4) З метою більш продуктивної підготовки наукових кадрів та своєчасного захисту дисертацій, посилити вимоги до аспірантів щодо їх регулярної звітності, апробації результатів наукових досліджень та проводити постійний моніторинг з боку їх наукових керівників.

5) Вдосконалити методичне та інформаційне забезпечення підготовки докторів філософії за третім (науково-освітнім) рівнем вищої освіти за спеціальностями 051 - Економіка та 073 - Менеджмент.

6) Перед проходженням попереднього захисту дисертаційних робіт (докторських та кандидатських) запровадити практику обов'язкового заслуховування їх на засіданнях наукового методичного семінару на предмет наукової та практичної цінності роботи та підготовленості здобувача.

7) Стимулювати участь молодих вчених в академічних програмах обміну та стажування, вітчизняних та міжнародних конкурсах та програмах. Зобов'язати усіх без винятку молодих науковців Інституту до підготовки заявок та участі у конкурсних проектах (грантах) для молодих вчених.

8) Збалансувати структуру Інституту та кадровий склад наукових підрозділів на основі показників ефективності їх діяльності. У випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових підрозділів розглядати питання щодо їх ліквідації/розформування (або приєднання до іншого підрозділу), а у випадку незадовільних показників діяльності окремих наукових працівників – питання щодо їх звільнення та заповнення вакантних посад висококваліфікованими та відповідальними працівниками.

9) Забезпечити дотримання офіційних вимог щодо штатної чисельності підрозділів наукової установи, в разі необхідності – реорганізацію структури та чисельності персоналу Інституту для забезпечення належних умов оплати праці в рамках наявних фінансових ресурсів.

10) З метою підвищення якості наукових досліджень та економії фінансових ресурсів забезпечити оптимізацію співвідношення чисельності наукового та допоміжного персоналу у загальній чисельності співробітників Інституту.

11) Сформувати кадровий резерв на заміщення адміністративних посад (директора Інституту, заступника директора з наукової роботи, вченого секретаря та завідувачів відділів тощо).

12) Розробити заходи підтримки та осучаснення професійного рівня наукових та технічних працівників.

13) Запровадити інструменти мотивації співробітників Інституту для збільшення кількості і підвищення якості наукових публікацій у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз.

14) Проводити пошук перспективних молодих науковців з закладів вищої освіти шляхом популяризації розробок відділів та перспективних напрямків дослідження, під час захисту кваліфікаційних робіт магістра,

участі студентів в проведенні наукових досліджень за тематикою відділів Інституту на конкурсній основі.

3.5. Реалізація статусу Інституту як державної наукової установи

Завдання:

- Вдосконалювати координації наукових досліджень Інституту з науково-дослідними установами Відділення економіки НАН України, органами центральної та регіональної влади, іншими науковими установами та вищими учбовими закладами.
- Активізувати науково-експертну діяльність в інтересах та на замовлення органів центральної та регіональної влади.
- Налагодити більш ефективне співробітництво із органами регіональної та місцевої влади, підприємницькими структурами та громадськими організаціями у питаннях виконання прикладних досліджень та практичного впровадження їх результатів.
- Висвітлювати та апробувати результати досліджень на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів та у засобах масової інформації.

Заходи:

- 1) Розвивати співпрацю з іншими установами Відділення економіки НАН України щодо координації тематики досліджень та узгодження тематичних планів, організації комплексних досліджень, спільної підготовки національних доповідей.
- 2) Вдосконалювати координацію діяльності Інституту з органами центральної та регіональної влади у напрямі розширення участі науковців Інституту у роботі координаційних комісій, робочих та експертно-аналітичних груп та налагодження тісної взаємодії із профільними міністерствами, комітетами Верховної Ради України. Активізувати співпрацю з регіональними та місцевими органами влади інших областей України.
- 3) Розширити практику підготовки та подання документів концептуального та прогностичного характеру, експертних висновків до проектів законів і нормативних актів, наукових доповідей, методичних рекомендацій та їх впровадження в практичну діяльність центральних органів влади.
- 4) Розширити мережу контактів та активізувати роботу з розвитку співпраці з органами регіональної влади, місцевого самоврядування, бізнесовими структурами та громадськими організаціями з підготовки проектів національного, регіонального та місцевого рівнів, фінансового забезпечення їх реалізації та практичного впровадження їх результатів
- 5) Забезпечити участь науковців Інституту у важливих міжнародних та вітчизняних конференціях за рахунок коштів спецфонду, спонсорських та грантових коштів, власних надходжень для апробації результатів досліджень Інституту та розширення мережі співпраці.
- 6) Розширити практику проведення з участю представників органів влади, підприємницьких структур та громадських організацій конференцій та

круглих столів з обговорення актуальних проблем регіонального та місцевого розвитку.

7) Активізувати роботу з пропаганди наукових досягнень та висвітлення науково-дослідної діяльності Інституту в засобах масової інформації. Забезпечити участь провідних наукових працівників Інституту у теле- та радіопередачах на центральних та регіональних каналах, виступи у засобах масової інформації з профільних актуальних проблем.

8) Збільшити обсяги публікації статей, матеріалів та інтерв'ю з актуальних суспільно-політичних та соціально-економічних проблем розвитку держави та її регіонів у друкованих та електронних ЗМІ.

9) Популяризувати результати наукових досліджень шляхом проведення круглих столів та інших заходів з фахово-публічного обговорення актуальних проблем тематичного напрямку наукових досліджень відділу

3.6. Взаємодія з закладами вищої освіти та установами МОН України

Завдання:

- Вдосконалювати науково-організаційну роботу науково-учбових комплексів, створених в Інституті спільно з вищими навчальними закладами.
- Розширити наукову співпрацю з вищими навчальними закладами.
- Підвищувати ефективність роботи та розширити існуючої мережі спільних з вищими навчальними закладами навчально-наукові структури.
- Розвивати співробітництво у забезпеченні підготовки докторів філософії.
- Широко залучити науковців установи до викладацької діяльності в освітянській галузі, підготовки сучасних підручників і посібників для вищих навчальних закладів.

Заходи:

1) Забезпечити підготовку тематичних планів робіт в рамках науково-навчальних комплексів «Прогресивні технології та інструменти економічної науки і освіти» (НУК ім. адм. Макарова), «Економічна освіта і наука» (ОНЕУ), «Економічна наука і освіта» (ОНАХТ), «Екологічна економіка: освіта і наука» (ОДЕкУ), «Інноватика у сучасній економічній освіті та науці» (ОНПУ) з питань: підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів комплексу, захисту на спеціалізованих радах учасників комплексу дисертацій фахівцями із установ-партнерів; спільного проведення науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів з актуальних проблем економіки; спільної підготовки та публікації наукових видань та збірників наукових праць, роботи з отриманням міжнародних грантів.

2) Організувати виконання за участю установ комплексу спільних досліджень з питань оцінки результатів адміністративно-фінансової децентралізації та формування об'єднаних територіальних громад, розробки рекомендацій щодо підвищення їх ефективності (на прикладі Одеської, Миколаївської, Херсонської областей);

3) Забезпечити обмін навчально-методичними матеріалами з підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти між установами комплексу;

4) Опрацювати можливість спільної підготовки підручників чи навчальних посібників та публікації їх видавництвах з високою репутацією;

5) Проводити засідання методичного семінару з питань навчально-методичного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти з метою обміну досвідом та використання кращих практик підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

6) Розширити практику пільгової оплати для молодих вчених за публікації у періодичних виданнях установ комплексу;

7) Провести аналіз діяльності спільних із закладами вищої освіти філій кафедр, вдосконалити їх роботу та оптимізувати кількість. Активізувати участь науковців і фахівців академічних інститутів у науково-педагогічному процесі у ЗВО і участь науково-педагогічних працівників у дослідженнях, що проводяться Інститутом.

8) Забезпечувати залучення вчених Інституту до участі у роботі літніх шкіл школярів та студентів, у складі журі під час проходження конкурсів і олімпіад.

3.7. Видавнича діяльність Інституту

Завдання:

- Широко та оперативно представляти результати досліджень науковців Інституту у сучасній доступній світовій науковій спільноті формі.

- Забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до широкого кола міжнародних наукометричних баз, та підвищення рейтингів наукових видань.

- Сприяти публікуванню наукових праць у міжнародних рейтингових виданнях.

- Підтримувати активне використання іноземних мов у процесі підготовки наукових публікацій.

- Забезпечити стимулювання вчених до зарубіжних публікацій.

Заходи:

1) Збільшити кількість англomовних публікацій у періодичних наукових виданнях Інституту та підвищити вимоги до наукового рівня публікацій відповідно до кращих зарубіжних зразків.

2) Створити репозитарій наукових текстів Інституту.

3) Здійснити підготовку та забезпечити входження періодичних наукових видань Інституту до таких міжнародних наукометричних баз даних, як: EBSCOhost, США; Ulrich's Periodicals Directory, Німеччина, Велика Британія, США та інших реферативних баз (а в перспективі – і до Scopus або Web of Science).

4) Продовжити практику підготовки монографій за результатами виконання науково-дослідних робіт фундаментальної тематики.

5) Розвивати практику підготовки спільних із зарубіжними установами – партнерами англomовних колективних монографій та видання їх за кордоном.

6) Забезпечити надання організаційної та фінансової підтримки у здійсненні зарубіжних публікацій вчених з повним або частковим покриттям витрат на публікацію у міжнародних рейтингових виданнях.

8) Сконцентрувати увагу на розширенні опублікування матеріалів досліджень у найбільш рейтингових вітчизняних та закордонних наукових періодичних виданнях.

3.8. Матеріально-технічне, фінансове та інформаційне забезпечення наукових досліджень Інституту

Завдання:

- Забезпечити ефективне використання майна, його ремонту та модернізації енерго- та ресурсозабезпечення Інституту.

- Диверсифікувати джерела фінансування наукових досліджень, залучення додаткових коштів до спеціального фонду бюджету за рахунок конкурсної, госпдоговірної тематики та виконання міжнародних грантів, коштів міжнародних наукових програм.

- Вирішити проблему поліпшення інформаційного забезпечення наукових досліджень.

Заходи:

1) Домогатись збільшення частки надходжень до спеціального фонду бюджету у загальних надходженнях установи.

2) Забезпечити належне утримання будівлі та приміщень, безперервність енерго- та ресурсозабезпечення Інституту за рахунок коштів спеціального фонду бюджету та коштів НАН України.

3) Активізувати роботу наукового колективу Інституту щодо розширення госпдоговірної тематики та надання науково-експертних послуг на замовлення центральних та регіональних органів влади, місцевого самоврядування та бізнесових структур.

4) Забезпечити системну підготовку кожним науковим підрозділом заявок на виконання проектів в рамках конкурсних та грантових програм з національних і зарубіжних джерел фінансування.

5) Збільшити надходження від надання приміщень Інституту в оренду та надання наукових послуг.

6) Продовжувати модернізацію комп'ютерного устаткування Інституту сучасним обладнанням, придбання ліцензованого програмного забезпечення Windows, MS Office, спеціалізованого дослідницького програмного забезпечення та його впровадження.

7) Підтримувати постійний доступ до міжнародних баз наукової інформації та електронних науково-інформаційних продуктів із використанням можливостей загальноакадемічного мережевого доступу до таких ресурсів.

8) Здійснити оновлення матеріально-технічної бази бібліотеки, забезпечити придбання відповідної комп'ютерної техніки, бібліотечного програмного забезпечення, збільшити кошти на закупівлю вітчизняної і зарубіжної наукової літератури та періодики.

9) Опрацювати можливість забезпечення власного доступу до міжнародних електронних баз наукової інформації та більш повно використовувати наявні можливості загальноакадемічного мережевого доступу (зокрема, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського) до таких ресурсів.

10) Продовжити роботу з інвестором щодо виконання ним зобов'язань по облаштуванню типографії та електронного обладнання Залу засідань Інституту.